Nro 71.

GAZETA KORRESPONDENTA

WARSZAWSKIEGO I ZAGRANICZNEGO

Z WARSZAWY DNIA 3. WRZESNIA ROKU 1799. we WTOREK.

z Wiednia dnia 24. Sierpnia.

Nadzwyczayny Dodatek do Gazety Dworskiey pod d. 21. donosi co następuie.— Podług Rapportow G. *Melas* z głowney kwatery w *Novi* pod dniem 11 i 12. Sierpnia nadesłanych, nieprzyiaciel attakował z przemagaiącą siłą stoiącego w *Cumolino* Rotmistrza *Breten* od 5go huzarow Regimentu i odparł go aż do *Rocca-Grimaldi*, przestał iednak tylko na zaięciu stanowiska *Ovado*, wszakże dla wszelkiego przypadku, *Rocca-Grimaldi* została iednym naszym batalionem piechoty wzmocniona —F. M. L. *Kaim* doniosł, iż nieprzyiaciel zebrał się w sile ku *Tenda* i w dolinie *Stura* małym stanął obozem, wysłał zaś znaczne wzmocnienia ku gòrze *Cenis*, a górę *Genevre* osadził wielu armatami, i wszelkich użył śrzodkow dla postawienia w stanie obrony fortecy *la Charbonniere*.—Na dniu 12. Sierpnia nieprzyiaciel wyruszył ku *Spigna* i ku *Ponzone* z tysiącem ludzi, w stanowisku *Ovado* znaczne postawił korpusy, a po odparciu forpocztow wkroczył od strony *Acqui* aż do *Rocca Grimaldi* i *Cremolino*.—Skoro F. M. L. *Bellegarde*, ktòry z swoią dywizyą pod *Acqui* stanął, doniosł o tym wkroczeniu nieprzyiaciela, dodaiąc, iż ma ieszcze zamiar z 9. puł dywizyami do 8. tysięcy ludzi wynoszącemi wkroczyć do *Erco*, tudzież zaiąć płaszczyznę *Bormida* i iuż ogarnął wszystkie do swego przedsiewzięcia służące posterunki, zaraz odebrał zlecenie, aby się w żadne utarczki z nieprzyiacielem niewdawał, ale przez wzgląd na tak nagłe i mocne wkraczanie iego, cofnął się przez *Strada alta Retorte* i z całey *Rivalta di Scriva*, aż do armij w obozie stoiącey; gdyż postanowiono przymusić nieprzyiaciela do potyczki na płaszczyznie pomiędzy rzekami *Orbia* i *Scrivia*.— Przybyły także na dniu 12. do armij z korpusem swoim F. M. Baron *Kray* doniosł, iż iego patrole do *Argentera* wysłane dostrzegły, iż nieprzyiaciel do 3ch tysięcy ludzi mocny, znaydował się w *Barcelonetta*, i miał ieszcze ściągnąć do siebie stoiące w *Arche* korpus od 1200. ludzi.— Tak silne poruszenia nieprzyiaciela, i na tylu punktach okazane obroty, postrzedz dawały iasno, iż zamiar jego był uskutecznienia iakiegoś ważnego przedsiewzięcia, a przybyły dziś z głowney kwatery w *Novi* kuryerem Major *Hardegg* przywiozł bardzo pocieszną wiadomość o otrzymanym zupełnym zwycięstwie na nieprzyiacielu.

Podług rapportu w tey mierze pod dniem 16 złożonego, Armia stała rozłożona na rowninie *Rivalta di Scrivia*, a ponieważ zamiarem naszych było ściągnąć nieprzyiaciela na tę rowninę, przeto nie dziw, iż on nasze forpoczty z gór odparł i *Novi* na dniu 13 zaiął. Nie można było innego zamiaru nieprzyiacielowi przypisywać, iak iż chciał oswobodzić *Tortonę*, dla tego głownieysza uwaga zwrocona była na płaszczyzny *Scriwia* i *Tortona*. Na pierwszą dawała baczność Armia w *Rivalta* będąca, na drugą Generał *Rossyiski Rozenberg* w *Vighizuolo* rozłożony. F. M. *Kray* miał przez *Asti* do *Coni* maszerować, lecz dla zaszłych wprzod attakow musiał się zatrzymać i ściągnąć do *Fregarollo* dla połączenia się z F. M. L. *Bellegarde* i uformowania prawego skrzydła Armii. Na dnin 14 nieprzyiaciel spokoynie się zachował, a w tym kommenderuiący *en chef* F. M. *Suwarow* rozkazał attakować nieprzyiaciela, co się stało nayprzod na dniu 15 zrana przez F. M. *Kray* w tyle *Novi*, a przez Generała *Rossyiskiego* Xiążęcia *Pangrazion* od frontu, lecz dla przemagaiącey siły nieprzyiaciela, żaden z tych Generałow nie mogł przełamać woyska *Francuzkiego*; wysłany więc był potym na wsparcie attaku Generał *Rossyiski Derfelden*, a na koniec Generał *Melas*. Pierwszy groblą ku *Navi*, a drugi z dywizyą *Frölich* nad *Scrivia*, tak dalece, iż miał przed oczyma swemi i płaszczyznę i cały plac boiu. Zaczął więc znowu nayprzod attakować *Novi* od frontu, Xiąże *Pangrazion* z Generałem *Milloradovich*, lecz ten attak dla strasznego odporu nieprzyiaciela, rownie iak drugi attak przedsiewzięty przez F. M. *Kray* ktòry chciał wedrzeć się od *Frassanora* na wzgorki lewego skrzydła nieprzyiacielskiego, nie odniosły wcale pożądanego skutku. Toż samo nie udało się Generałowi *Derfelden* attakuiącemu wzgorki przed *Novi* z lewey strony. Kommenderuiący F. M. z znaiomą swoią uporczywością rozkazał znowu Generałowi *Derfelden* i Xiążęciu *Pangrazion* przypuścić nowy attak na wzgorki w tyle *Novi*. Ostatni attak stał się o godzinie 3 po południu, iednak i tu nieprzyiaciel z stanowiska swego nie mogł bydź wyruszony, gdyż naymocnieyszy wszędzie dawał odpor. Tym czasem kolumna woysk Cesarskich wzdłuż rzeki *Scrivia* aż o godzinie wpoł do dwunastey wkroczyła na wzgorki *Novi* pod *Pietale*, a Generał *Melas* postanowił oskrzydlić prawą flankę nieprzyiaciela, oswobodził *Seravalle*, i dla zabespieczenia doliny *Scrivia* wysłał G: M. *Nobili* przez *Stazano* do *Vignole*, i rozkazał mu zaiąć *Arquata*. Na drodze z *Seravalle* do *Novi* napotkał nieprzyiaciela. F. M. *Frölich* z 1 batallionem *Fürstenberga* i brygadą G. M. *Lusignan* przypuścił naymocnieyszy attak, przez co zaraz przedarł się do prawego skrzydła nieprzyiacielskiego. Toż samo zrobił G. M. *Laudon* z swoią brygadą, ktòra z lewey strony od dywizyi *Frölicha* iako druga kolumna na prawe skrzydło nieprzyiaciela natarła. F. M. L. *Lichtenstein* uformował trzecią kolumnę, ktora nieprzyiaciela zupełnie otoczyła. Na poparcie attaku tych trzech kolumn Generał *Melas* rozkazał w niektorych punktach sypać baterye, dla ściągnienia tamże uwagi nieprzyiaciela. W tym attaku wspomnione trzy kolumny straciły 7 do 800 ludzi, lecz nadgrodzone zostały zupełnym zwycięstwem. Jak tylko G. *Melas* widział się bydź pewnym dopiętego celu, attakował wzgórki pod *Novi*, z batallionem grenadyerow *Paara*, i udało mu się nie tylko zdobyć te wzgorki, ale ieszcze wyruszyć nieprzyiaciela, ktòry zaraz *Novi* opuścił, i swoią retyradę uskutecznił do *Ovada*, gdyż kolumna F. M. L. *Lichtensteina* nie dozwoliła mu cofnąć się do *Gavi*. Pospieszył potym Generał M. *Karaczay* i ścigał nieprzyiaciela ku *Posturana*. Szczegoły tego zwycięstwa ieszcze nie są podane, to tylko się przodem donosi, iż 4 Generałow nieprzyiacielskich pomiędzy ktoremi Generał *Colli* znayduie się, dostało się w naszą niewolę, a dwoch Generałow znaleziono na placu bitwy, pomiędzy ktoremi liczą Generała *Joubert*. Liczba niewolnikow nie iest ieszcze wiadoma, gdyż ich coraz więcey przybywa, niewiadoma także liczba zdobytych armat, przy odeyściu iednak kuryera liczono ich 22. zabranych, i znaczną liczbę wozow ammunicyinych. Z naszey strony strata nie może być także dokładnie podana, iednak za zdaniem Generala *Melas* w rannych, zabitych i zamięszanych, przy tak często powtarzanych attakach i przy naywyższym męztwie i odporze nieprzyiaciela, wynosi do 4ch tysięcy ludzi.— Generał *Melas* oddaie mianowicie pochwały w tych akcyach Generałowi *Frölich* i Xiążęciu *Lichtenstein*.—Pod *Tortoną* pierwsza paralella i wiele bateryow zostało dokończonych.

z Londynu dnia 16. Sierpnia.

Wystrzały armatne z *Tower i Parku* wprawiły wszystkich w rozumienie, iż obchodzone iest iakieś zwycięztwo morskie, lecz wystrzały te były dawane zpowodu zdobytey *Mantuy* i *Alexandryi*.—Admirał *Pole* doniosł iuż urzędownie o ciągłym wchodzeniu flotty *Francuzko-Hiszpańskiey do Brest*, począwszy od dnia 9 do dnia 13 Lord *Keith* niestety spoźnił się w iey doścignieniu. Pogłoska iednak chodzi iakoby miał pospieszyć przed *Brest* i port ten blokować. Flotta ta składa się z 31. okrętow liniowych. W drodze do *Brest* Lord *Keith* wysłał *Sir Pellew* do zatoki *Lagos*, z ktòrey zabrał okręt *Hiszpański* od 74 armat.— Wiadomości z *Irlandyi* donoszą, iż wypłynienie flotty nieprzyiacielskiey z *Kadix* sprawiło w *Dublinie* mocne zaburzenie. Piąty Regiment dragonij, ktòry iuż był wsiadł na okręty do wyprawy tayney, musiał być nazad cofniętym. Teraz trwoga względem wylądowania nieco ustaie, wielki konwoy *Szwedzki* spostrzeżony przy brzegach *Irlandzkich* dał powod do wierzenia, iż to była flotta *Francuzka*.— Lord *St. Vincent* przybył iuż z *Gibraltaru* do *Anglij*.— Flotta ktòra pod Lordem *Bridport* w *Torbay* iest zebrana, składa się z 19 okrętow liniowych i 3 fregat, do ktòrey iednak ieszcze więcey okrętow ma się przyłączyć. Słychać, iż Lord *Bridport* z Lordem *Keith* ziednoczy się, lub go też w czasie zmieni pod *Brest*.— Po złączeniu się flotty *Francuzkiey* z *Hiszpańską* w *Kartagenie*, Admirał *Hiszpański Mazaredo* wydał następuiącą do ekwipażu swoiego proklamacyą. „ Interess wielkiey wagi nakazał połączenie potęgi morskiey Krola Pana moiego z Rzpltą *Francuzką*. To naturalne i szczęśliwe przymierze iest iedynym srzodkiem do zniszczenia planu *Anglij* chcącey samowładnie nad wszystkiemi panować morzami. Nie trzeba się troszczyć oto, aby nasze flotty nie miały się okazać w sposobie godnym obu wielkich Narodow. Zasadą dobrego przymierza, iest braterstwo i wzaiemny szacunek, a te w sercach *Hiszpanow i Francuzow* są wyryte, iak tego w tylu okolicznościach, mianowicie w woynie od roku 1779. do 1783. widzieliśmy dowody. Zalecam nadewszystko ekwipażowi ścisły porządek i baczność. Zaufanie moie w godnych Admirałach podemną kommenderuiących, w kapitanach i officerach, tudzież w karności i odwadze żołnierzy i maytkow zaręcza mi nayszczęśliwsze powodzenie obu flottow. „ W tym czasie Admirał *Francuzki Bruix* wydał także proklamacyą zalecaiącą ekwipażowi zachowanie braterstwa z *Hiszpanami* i uszanowanie dla ich religii obyczaiow i zwyczaiow. Zbliża się (mowi) moment, w ktòrym *Anglia* ukaraną zostanie etc.— Podług niektórych wiadomości flotta ziednoczona miała ieszcze zaiąć z *Ferrol* 7. *Hiszpańskich* okrętow, a z *Rochefort* 5 i z niemi do *Brest* przypłynąć. Lorda *Keith* wymawiaią przeciwne wiatry dla ktòrych nie mogł prędzey ciaśniny przepłynąć.

Pierwsza dywizya wielkiey wyprawy pod rozkazami Generała *Abercrombie* wypłynąwszy na dniu 13. długo przez ciszę wiatrow wstrzymywaną była, wczoray w wieczor, część iey krążyła około brzegow *Francuzkich*. W *Calais* wielka ztąd powstała trwoga, wielu mieszkańcow miasto opuściło, i spiesznych do *Paryża* wysłano kuryerow, w rozumieniu iż *Anglicy* chcą wylądować na brzegach *Francuzkich*. Na dniu 14. po południu flotta iuż była daleko za *Calais* i płyneła ku brzegom *Hollandyi*. Lecz w tymże czasie powstał wielki wiatr zachodni, ktòry wiele okrętow w naszych portach z kotwic wyruszył. Byliśmy w wielkiey boiaźni o nasze statki przewozowe, składaiące się z 130. przewozowych i woiennych okrętow, ostatnie pod dowodztwem Admirała *Mitchell*. Druga wyprawa pod kommendą Xiążęcia *d'York* ma wypłynąć na dniu 20. t. m. Wielu rozumie, iż Generał *Abercrombie* nie prosto w *Hollandyi* wyląduie, ale daley podpłynąwszy, na brzegi woysko wysadzi, i od lądu zechce *Hollandyą* attakować; inni przeciwnie sądzą. — Hrabia *d'Artois* dla słabości zdrowia tu się ieszcze znayduiący, iadł niedawno obiad u Kròla w *Windsor*, i był obecnym balowi ktory dawała Krolowa w dzień urodzin Xiążęcia *de Galles*. Będąc na niego zaproszonym, oświadczył swoią troskliwość względem sposobu w iakim się ma dworowi okazać, ponieważ ieszcze prezentowanym nie był. Lecz Kròl kazał Xiążęciu powiedzieć, iż niech się pokaże w sposobie iakim sam zechce, łatwo iednak rozeznanym od niego będzie. Lord *Grenville* miał z nim i Xią-

żęciem *Bourbon* liczne konferencye i iadł nawet obiad u niego w towarzyſtwie wielu tuteyszych zagranicznych Miniſtrow.

Parlament ieſt odłożonym do dnia 20 Liſtopada.—W kraiu *Marokańſkim* okropna zaraza morowa zgładziła do 170. tyſięcy ludzi. Wszelka kommunikacya przerwana ieſt teraz pomiędzy brzegami *Afrykańſkiemi* i *Gibraltarem.*— Lord *Nelſon* na nieiaki czas był w *Londynie* ſpodziewanym, po osadzeniu nazad Krola *Neapolitańſkiego* na tronie. Ma on pozwolenie powrocenia do kraiu dla ſłabości zdrowia ſwego, i chce ſobie kazać zrobić trumnę z drzewa masztu okrętu Admiralſkiego *Francuzkiego*, który pod *Abukir* na powietrze wysadzonym zoſtał, maszt ten tylko uratowanym zoſtał. Gdy w *Neapolu* porządek zaprowadzonym będzie, na owczas flotta *Nelsona* z obu regimentami *Angielſkiemi* w *Meſſynie* znayduiącemi ſię popłynie przeciw *Malcie*. Na dniu 16 Lipca kapitan *Trowbridge* z 900 *Angielſkiemi* żołnierzami 500. maytkami, 50. *Moſkalami* i znaczną liczbą *Neapolitańczykow* wyruszył przeciw *Kapui*, gdzie do 3. tyſięcy *Francuzow* w załodze zoſtaie Nie chcą oni z nikim innym iak tylko z *Anglikami* kapitulować.

Zeman Schach w *Indyach-Wſchodnich* ułożył ſobie plan wywyższenia znowu na tron dom *Timur*, i ukarania oderwanych od niego lennikow, pomiędzy temi liczy on *Nababa* z *Oude* i kompanią *Angielſką*. Mniemaniem ieſt powszechnym w *Indyach*, iż *Tippo* plan ten popiera, i w ſtronie południowey zechce to uſkutecznić co *Zemann* w części iuz uſkutecznił na pułnocy. Wykonaniu iednak planu tego ſtoią na przeszkodzie *Maratowie* i *Anglicy*, chociaż pomiędzy rozmaitemi pokoleniami *Maratow* wielkie niezgody panuią.

z Paryża dnia 18. *Sierpnia.*

Nadzwyczayny kuryer dnia wczorayszego przybyły przywiozł liſty od Generała *Joubert* datowane z *Genui* pod 6 t. m. Ten Generał wraz z Generałem *Moreau* oglądał iuż wszyſtkie ſtanowiſka. Naywiększa iedność i naylepsza przyiaźń panowały pomiędzy temi Generałami. Armia którą *Joubert* obeymuie iak naylepsze daie widzieć ſkłonności, lecz potrzebuie poſiłkow. Nie ma ieszcze w ſobie nad 35 tyſięcy ludzi, nierachuiąc woyſka G. *Championnet* dochodzącego około 30 tyſięcy ludzi. Spodziewaią ſię, iż *Championnet* przez ſilną dywersyą zatrudni przynaymniey 30 do 40 tyſięcy *Auſtryacko Roſſyiſkiego* woyſka. Rzplta *Liguryiſka* doſtarczyła iuz niektóre żywności, których znacznieyszy zapas ſpodziewany ieſt w krotce z *Francyi*.

Dyrektoryat przedſięwziął ſkuteczne ſrzodki na potłumienie buntu w Departamencie *wyżſzey Garonny*. Liczne woyſka pospieszaią z rożnych mieysc na opasanie buntownikow. Dyrektoryat powierzył Generałowi *Fregeville* naywyższą kommendę w 9tey i 10tey Dywizyi woienney. Może ogłoſić w ſtanie oblężenia wszyſtkie miaſta tych dwoch dywizyow, gdziekolwiek poſtrzeze naymnieyszą ſkłonność do kontrrewolucyi. General Kommenderuiący Armią *Reńſką* ma także nadaną potrzebną władzę podobnegoż poſtępowania z okręgami znayduiącemi ſię w czterech nowo przyłączonych Departamentach. Taż ſama władza nadana ieſt Generałowi kommenderuiącemu Armią *Angielſką*, względem okręgow Departamentow zachodnich, które zdaią ſię być nowym zagrożone pożarem.

Statek pocztowy przywiozł do *Tulonu* garnizon twierdzy Neapolitańſkiey *St Elme*.

General *Brune* upraszał o kilkodniowe ſiebie uwolnienie dla dania sprawy o teraźnieyszym ſtanie Rzpltey *Batowſkiey*, i umowienia ſię względem śrzodkow zabespieczenia tego kraiu.

Taryffy przymuszoney pożyczki niektorym Bankierom i Liwrantom poſłane, zawieraią w sobie summy 50. 100. i nawet do 150 tyſięcy frankow.

Oddzielna w *Piemoncie* część Armij *Włoſkiey*, trzyma teraz w oblężeniu *Turyn*. Zapewniaią iz to miaſto zoſtało nazad odzyſkane.

Officer z *Malty* przybyły przywiozł Miniſtrowi woiennemu wiadomości o Generale *Buonaparte*, iakie powziął od iednego *Raguzańczyka* iadącego z *Alexandryi*, którego w swoiey podroży napotkał, a który zapewniał go, iż ſię znaydował w *Alexandryi* na uroczyſtości przez *Francuzow* obchodzoney z powodu zdobycia *Akry* przez wodza *armij wschodu.*

Kontr-Admirał *Lacroſſe*, który iak wiadomo, poſłany był z ważnym do *Kadix* zleceniem, powrocił do *Paryża*.

Ciało Prawodawcze *Liguryiſkie* wydało przeciwko ſwemu Dyrektoryatowi Akt oſkarzenia podobny temu, iaki dziś w Ciele naszym Prawodawczym ieſt pod rozwagą. W pierwszym punkcie Dyrektoryat oſkarzony ieſt o nieudolność w poſtawieniu Rzpltey wſtanie obrony. Z tego powodu ieden z Dziennikow *Włoſkich* wyraża: *Directorium Dormitorium.*

Dyrektoryat na dniu 10 Sierpnia wyrokiem ſwoim uwiadomił G. *Marbot* aby wyiechał do armii, iedni mowią dla tego, iż nie chciał zamknąć klubu *Jakubinow*, drudzy, iż tego ſam żądał.— Zamknięcie to ieſt ważnym w teraźnieyszych okolicznościach wypadkiem, wielu z członkow przedzierało ſię ieſzcze do Sali, zoſtali iednak aresztowani, pomiędzy niemi znayduie ſię *Felix Lepelletier.*— Wiadomo, iż w czaſie uroczyſtości dnia 10 Sierpnia officer od gwardyi Dyrektoryatu kulą traſiony zoſtał, mowią, iż *Sieyes* i *Barras* ſłyszeli więcey kul świſtaiących, że z tego powodu Dyrektoryat złożył ſeſſyą, na ktorey zamknięcie klubu *Jakobinow* uchwalone zoſtało.— Adminiſtracya centralna departamentu *Sekwany* otrzymała dymiſſyą. Mowią, iż wszyſcy fakcyoniści, i dawne członki trybunałow rewolucyinych którzy miniſtrami pozoſtawali, wkrotce złożą swoie urzędy.— Pomiędzy Patryotow (mowi Redaktor) którzy klub *Jakubinow* ſkładali, wcisneli ſię ludzie, którzy go użyć chcieli za narzędzie kontrewolucyi. Już klub ten przeſtąpił granice konſtytucyine. Zapaleni mowcy wyſtawiali wielkie przeſtępſtwa iak czyny bohaterſkie. Lecz ſiła narodowa wſtrzymała zapędy klubu, w momencie gdy działać zamyślał. Poſtępek ten ieſt haſłem dla Republikanow, aby ſię zgromadzili około Konſtytucyi iako naszey iedyney potęgi Rząd uzbroiony ieſt w oſtry miecz, ktory roſproszy kolumny rojaliſtow pod iakąkolwiek poſtacią ukazuiących ſię. Dana ieſt władza Dyrektoryatowi do rewizyi domow. Srzodek ten zniszczy nie iedną intrygę, i nie iednego wyświeci zbrodniarza. Wszakże rewizya ta nie powinna zaſtraszać dobrych Obywatelow, ten nadzwyczayny śrzodek użyty będzie z rozsądkiem i umiarkowaniem, a źli tylko ludzie obawiać ſię go mogą.

Dekret względem przymuszoney pożyczki iuż ſię wykonywać zaczyna. W departamencie *Sekwany* ſąd w tey mierze wyznaczony ſkłada ſię z 15. osob, pomiędzy ktoremi 5. członkow Adminiſtracyi centralney znayduie ſię.— Przybyły tu garnizon z *Corfu* był przez długi czas w naywyzszym niedoſtatku, iedna kompania kupcow *Greckich* utrzymywała go na tey wyspie, lecz muſiała ią opuścić po zawarciu kapitulacyi. - Wiadomość iż *Lacombe St Michel* mianowany zoſtał Miniſtrem intereſſow zagranicznych, ieſt fałszywą. Przybył on iuz do *Paryża*. Wielu przeznacza go na Miniſtra do *Szwaycaryi*.— Od Ob. *Reinhard* odebrano znowu liſt pod dniem 9. Miał ieszcze ośm dni w lazarecie *Tulońſkim* zabawić, po czym przyiedzie obiąć Miniſterium zagraniczne.

Nigdy ſię *Anglicy* (mowi dziennik *Publiciſte*) nieſpodziewali przybycia flotty naszey do *Breſt* z tak pomyślnym ſkutkiem. Myśleli oni o wcale inszym planie, i podług tego wcale insze śrzodki przedſiewzieli.—Flotta połączona wkrotce z *Breſt* wypłynie. Dyrektoryat przeznaczył Admirałowi *Mazaredo* w podarunku bardzo okazały garnitur broni z fabryki narodowey. W drodze z *Kadix* do *Breſt* połączone flotty zaieły 14 kaprow *Angielſkich.*— Podług wiadomości z *Kadix*, ekwipaz flotty naszey każdey dekady ieſt płacony. Admirał *Brux* za ſwoim tam przyiściem miał z sobą 8. millionow. W *Breſt* flotta znalazła ieszcze 8. *Hiszpańſkich* i 6. *Francuzkich* liniowych okrętow.

Zapewniaią o donieſioney Telegrafem wiadomości, iż flotta *Angielſka* z 80 żaglow złożona dnia 13 wieczorem ſtaneła w ſtanowiſku *Dunes*.

Flotta *Angielſka*, która ścigaiąc naszą, wyszła z ſrzodziemnego morza, poſtrzezona była na wysokości *Oueſſant* we dwa dni po weyściu naszey do *Breſteńſkiego* Portu.— Siły do użycia w tym porcie ſkładaią ſię z 45 okrętow liniowych 17 fregat i 12 korwet. Połączone flotty ſą w ſtanie iak naylepszym i prawie żadnych chorych ludzi nie maią. W *Breſt* pracuią nad budową okrętu od 140 armat nazwanego *Msciciel.*— Pięć okrętow liniowych *Hiszpańſkich*, które ſię znaydowały w ſtanowiſku *d'Aix* nie przyłączyły ſię do ſkombinowaney eſkadry.

Mowią, iż dnia wczorayszego rozdano woyſkowym ładunki z kulami. Stanowiſko przy świątyni zwycięztwa (Kościoł S. *Sulpicyuſza*) w okolicach *Luxemburga*, zoſtało przez woyſko liniowe zaiętym.

Dziennik *Wolnych Ludzi* powſtaie otwarcie przeciwko naypierwszym Rzpltey władzom; te razy wymierzone ſą ſzczegulniey przeciwko *Sieyeſowi* i *Barraſowi*. Ten dziennik zoſtał dnia wczorayszego oſkarzony w Radzie ſtarszych.

Miniſter *Bernadotte* wydał także Proklamacyą do konſkrypcyinych zachęcaiąc ich do odwagi. Żołnierz (mowi w niey) którego Rewolucya z niſkiego szeregu wydobyła, powinien swoim młodym kollegom wſkazać drogę, którey ſię trzymał.— W Armiach naszych rozrzucono wiele Proklamacyow rojaliſtycznych. Sprawcy iednak doſtrzezeni, maią być natychmiaſt do sądu woiennego oddani.

Zbiegłym *Cisalpińſkim* patryotom, Ciało Prawodawcze przeznaczyło na wsparcie 100. tyſięcy frankow.— Dziś iuż ſię rospoczeły rewizye domow, ktore wśrzod dnia odbywać ſię będą. — Dyrektoryat wyſłał także wiele woyſka w okolice *Tuluzy* i inne mieysca gdzie rojaliści zaburzenia wszczynać uſiłowali, lubo wiadomości o nich nadto przesadzone być ſię pokazuią.— Ex-Margrabia *Duſſaillant* i *ex vicomte Grammont* są aresztowani.— Słychać iż Miniſter wewnętrzny złoży ſwoy urząd.— W *Paryżu* wiele gwineow daie ſię teraz widzieć.

Pisma *Angielſkie* wyrażaią, iż od kilku dni iuż tu więcey nieſłychać o Generale *Buonaparte*, o iego wielkich klęſkach, ani o szacowney kitce *Sydneia Smith*. To gabinetowe względem woyſk *Egipſkich* milczenie, nic dobrego N. Porcie nie wroży.— Przybędą nam nowi nieprzyiaciele mowi toż pismo, to ieſt Cesarz *Marokańſki* i *Basman-Oglu*, co nas przymusi do dania nowych poſiłkow Porcie.

Na ſeſſyi Rady 500 dnia 13. rzekł *Chamoux*: Wielkie niebespieczeńſtwa codzień bardziey zagrażaią wolności ludu. Okropne konspiracye ſą przeciw niemu knowane, obywatele zachęcani ſą do wſkrzeſzenia władzy dawney. Żądam poſtanowienia Kommiſſyi z 7 członkow, którąby śrzodki do utrzymania ſpokoyności wewnątrz, i odwrocenia niebespieczeńſtwa zewnątrz, podała.

Na teyże ſeſſyi czytano kilka poselſtw Dyrektoryatu: pierwsze odpowiada na poselſtwo Rady, którym zapytywano ſię iaka ma być liczba woyſk *Ciſalpińſkich*, *Piemonckich* etc. na żołdzie Rzpltey. Drugie zapytuie ſię czyli konſkrypcyini ożenieni przed 23 Nivos roku 6. dziś owdowiali i bezdzietni, należą do powszechnego zaciągu. Odeſłano do kommiſſyi woienney.

Dyrektoryat przesyła uſkarzenie ſię Dyrektoryatu *Batawſkiego* przeciwko dziennikarzom *Francuzkim*.— Odeſłano do kommiſſyi.

Deſtrem podał dnia onegdayszego w Radzie 500 do czytania liſt od Adminiſtracyi Departamentu wyższey *Garonny*, i od kommiſſyi władzy wykonawczey przy teyże adminiſtracyi. Te liſty wyrażaią iż dnia 6. w momencie odiazdu kuryera, miaſto *Tuluza* było opasane od 16 do 22 tyſięcy ludzi idących z okrzykami *niech żyie Krol*, i z rozwinięta białą chorągwią. Lecz naſtępuiący artykuł w wielu dziſieyszych Dziennikach umieszczony, każe wątpić o rzetelności tych liſtow.

Dyrektoryat Wykonawczy.— *w Paryżu d.* 26 *Thermidor* (14. Sierpnia) roku 7. Roznieſiona była wiadomość iakoby 22 tyſiące *Szuanow* napadać miało na miaſta południowe, a mianowicie na *Tuluzę*. W tym momencie kuryer wyszły z *Tuluzy* przybywa do Dyrektoryatu. Depesze iego żadney o tym zdarzeniu nie czynią wzmianki. Rownież i korrespondencya nic o tym nie donosi. Jeſt to ieszcze zapewne iedna z tych wieści, któremi złość ma ukontentowanie truć ſpokoyność obywatelow.

Jeden członek wnioſł, aby w teraznieyszych okolicznościach Rada 500. w nieuſtaiącey ſeſſyi ogłoſiła ſię, lecz wniosek ten z ſzemraniem zoſtał odrzucony.— Rownie odrzucony był wniosek aby ogłoſić, iż oyczyzna znayduie ſię w niebespieczeńſtwie.

Na ſeſſyi dnia 14. rzekł *Briot* Jakobini mieli także zamiar zgładzenia reprezentantow. Słyszałem wczoray na ulicy głos, *Znam ia Augerau i iego nos wielki, niepotrafi on iednak uſkutecznić więcey 18 Fructidora, iego pałasz nie obroni go.— Nie lękam ſię tych pogrożek* zawołał podnioſſszy ſię *Augereau*.

Na teyże ſeſſyi naſtępuiący liſt G. *Lefevre* kommendanta woyſk tuteyszych narobił wiele ſzemrania w Radzie 500. „ Obywatele Reprezentańci (pisał on) Ponieważ położenie *Paryża* czyni iuż nie użyteczną ſłużbę gwardyi Ciała Prawodawczego, którą oddaliście pod rozrządzenie kommendanta miaſta, przeto wydałem rozkazy, aby nazad do kwater ſwoich powrociła." —Zapytano ſię za-

raz kto wydał takie rozkazy? Jako? gwrdya Ciała Prawodawczego zoſtaie pod rozrządzeniem kommendanta miaſta?— Lecz nakoniec rzecz ſię cała wyswieciła w naſtępuiącym ſposobie. Na dniu 12 nim klub *Jakobinow* zamkniętym zoſtał z rozkazu inspektorow ſali Rady ſtarszych, udał ſię Ob. *Blanchard* kommendant gwardyi Ciała Prawodawczego do G. *Lefevre*, dla zapytania ſię go, czyli bespieczeńſtwo Ciała Prawodawczego ieſt zagrożone, i proszenia go o doſtarczenie gwardyi dla tym lepszego zaſłonienia prawodawcow. Lecz G. *Lefevre* odpowiedział, iż ten srzodek nie ieſt potrzebnym, podziękował Ob. *Blanchard* za zaufanie w nim położone, i chciał toż ſamo inspektom ſali oświadczyć. Przez omyłkę zaś liſt ten Radzie 500 oddanym zoſtał.

Na naſtępuiącey ſeſſyi ogłoszono wyrok w celu uformowania Kommiſſyi z ſiedmiu Członkow dla podania śrzodkow prawodawczych względem teraźnieyszego położenia Rzpltey. Osoby do niey wyznaczone ſą: *Chenier*, *Daunou*, *L. Buonaparte*, *Echaſſeriaux* ſtarszy, *Boulay* (z Dep:-*la Meurthe*) *Berlier*, i *Lamarque*.

Echaſſeriaux rzekł: Dyrektoryat żywo dotknięty nieszczęściami Oyczyzny, domagał ſię od was przez ſwoie pos łſtwo zapobieżenia onym; potrzeba mu w tym dopomagać przez wszyſtkie nadzwyczayne prawodawcze śrzodki, lecz potrzeba ażebyśmy głęboko przeyrzeli szwanki kraiowe. Nigdy niebespieczeńſtwa wewnętrzne i zewnętrzne nie były tak wielkie, milczeć w takiey okoliczności byłoby podłością. Dla ratowania ſię potrzebuiemy odwołać ſię do energii Ludu. Zbliżanie ſię nieprzyiacioł naszych zewnętrznych nadało Rojaliſtom śmiałość iakiey dotąd niemieli. W momencie gdy to mowię może dzień i godzina ieſt naznaczona zadania nam oſtatecznego ciosu. W pośrzod tak wielkich niebespieczeńſtw ſtaraią ſię nas podzielić dla osłabienia. Walczmy zarowno ze wſzyſtkiemi Partyami, lecz chrońmy ſię mieszać z nieprzyiaciołami Konſtytucyi tych, w ktorych niebespieczeńſtwa Oyczyzny nadzwyczayne sprawuią wzruszenie. To wzruſzenie ieſt dla naszego ocalenia potrzebne. Nie byłem nigdy z żadaney partyi, i nigdy do żadney należeć nie będę, lecz nie mogę nieoswiadczyć, iż widzę ieszcze dziś bardziey drażniące niż iednaiące syſtema. Domagam ſię Reprezentanci waszego zaſtanowienia nad przykrym położeniem w iakim ſię znayduiemy.—Nakazano drukować.

Garrau z powodu Poselſtwa Dyrektoryatu względem klubu, rzekł: Ponieważ nie można wątpić, iż Roializm zechce korzyſtać z zamknięcia Towarzyſtwa, doprasza m ſię przeto podania do druku Poselſtwa, azeby ſię przekonano, iż Dyrektoryat ieſt w mocnym przedſięwzięciu dania wsparcia zgromadzeniom patryotycznym, a my także wspierać ie z naszey ſtrony będziemy. (Tak ieſt, tak ieſt, wołano) Republikanie, połączmy ſię razem i idźmy wspolnie gdzie nas przyciſkaiące niebespieczeńſtwa wołaią.

Jean Debry.— Popieram wniosek poprzedzaiącego. Minął iuż czas w ktorym ſłużono pewnym ludziom dla obalenia iedney partyi, i gdzie partya zwycięzka kruszyła iuż ſobie niepotrzebne narzędzie. Towarzyſtwa polityczne były naprzemian narzędziami lub ofiarami, wynoszonemi lub ſtrącanemi. Potrzeba więc ażeby były wspierane od Prawa i od władz zabespieczane. Do was należy Prawodawcy zatrudnić ſię niezwłocznie ich organizacyą, i zniszczyć zamiary Roialiſtow pod iakimkolwiek pokazuią ſię kształtem.

Na ſeſſyi dnia 15. przyſtąpiono do głosowania, czyli ex-dyrektorowie maią być w ſtanie oſkarzenia poſtawieni, lub nie? Trzy Urny poſtawiono na trybunie. Pierwsza była za oſkarzeniem ex-dyrektorow, dwie drugie za oſkarzeniem innych obwinionych osob. Każdy Reprezentant zbliżaiąc ſię do trybuny odbierał trzy kartki, żołtą do pierwszey Urny, niebieſką i białą do dwoch drugich, i z zapisaniem ſłowa *tak* lub *nie*, miał dać kreſkę swoią. Z kolei imie *Roberjota* przeczytane było. Pierwsza Urna dopiero roztrząsana była. Znalazło ſię 444. kresek, pomiędzy któremi 5. białych, a 8. niebieſkich było, ktore nic nie ważyły i iedne votum na pismie. Sekretarz donioſł potym, iż z reſztuiących 431. kresek, 215. było z napisem *tak*, a 215. z napisem *nie*. Dwie inne Urny zawierały w sobie 217. kartek z napisem *nie*, a 214. z napisem *tak*. Ponieważ czas iuż był poźny, przeto Urny zoſtały zapieczętowane, a rzecz ieszcze nieſkończona do przyszłego dnia odłożoną zoſtała.

Retyrada Macdonalda (wypis z dziennikow *Françuzkich.*)

Na dniu 11. Czerwca dywizye Generałow *Salm*, *Vatrin*, i *Rusca* zaięły okolice gorzyſte *Appeninu*. Dywizya *Montricharda* ſtała ieszcze w *Modenie*. Dywizya *Oliviera* rozłożyła ſię na płaszczyznie, wyruszyła potym przez *Piſtoię* ku *Modenie*, i zaięła ſtanowiſka w *Formigine*. G. *Sarrazin* dowodził przednią ſtrażą, odparł forpoczty nieprzyiacielſkie aż pod mury *Modeny*, i zaiął 150 niewolnika, a uſkuteczniwszy rozpoznanie w celu przypuszczenia nazaiutrz attaku, cofnął ſię nazad w naylepszym porządku, chociaż nieprzyiaciel pięć razy był od niego mocnieyszym.— Dnia 12 Czerwca G. *Sarrazin* odebrał rozkaz zaięcia *Modeny*. Kolumna iego ſkładała ſię z 12 pułbrygad, z iednego batalionu od 73. pułbrygady, iednego batallionu grenadyerow, 200 ſtrzelcow konnych i iedney kompanii lekkiey artylleryi. Po bitwie godzinney, nieprzyiaciel w naywiększym nieporządku cofnął ſię nazad do miaſta. *Sarrazin* ſtanąwszy na czele grenadyerow, puścił ſię z niemi przez foſſę wodą do piersi zalaną, zaiął z bagnetem w ręku oboz nieprzyiacielſki na ſtoku założony, zdobył kilka armat i pomimo nawały kul i kartaczow przedarł ſię aż do bramy miaſta. W przeciągu pół kwadransa bramy wyparte zoſtały, a załoga częścią zabita częścią w niewolę zaięta. *Sarrazin* w tak śmiałym przedſięwzięciu poparty był przez G. *Olivier*, który z 30 pułbrygadami piechoty wyruszył ku naszemu lewemu ſkrzydłowi, które nieprzyiaciel otoczyć ſtarał ſię. Reszta kolumny nieprzyiacielſkiey pierzchneła częścią ku *Mirandola* częścią ku *Capri*, i przez 7. 19. i 25. regiment konnych ſtrzelcow ściganą zoſtała. Korpus emigrantow, legion *de Buſſy* na przeciw GG. *Rusca i Montrichard* ſtoiący, chciał ſię cofnąć ku *Modenie*, ktòra już była w ręku naszych. Kommendant iego umyślił tę ucieczkę w zdradę przemienić, kazał powiedzieć kommendantowi *Francuzkiemu*, iż ſię poddać pragnie. *Macdonald* własnie pod owczas przytomny, wyiechał naprzeciw kommendanta nieprzyiacielſkiego. Lecz zaledwie o 10 krokow odlegli od ſiebie byli kiedy ten dał znak ſwoim do attaku, i ſam rzucił ſię na *Macdonalda*. Nasi grenaderowie niechcieli dać ognia wprzod, aż ſię dobrze nieprzyiaciel zbliżył, lecz za pierwszym wyſtrzałem padł zaraz dowodzca emigrantow. Całe potym korpus podobnego doznało losu, aż do 4 ludzi, którzy do *Modeny* uciekłszy tamże schwytani zoſtali. Generał *en chef* otrzymał w tey akcyi kilka ran, iednak lekkich. Zaięliśmy w tym dniu 3 tyſiące niewolnika, 12 ſztuk armat, 3 ſztandary i prawie wszyſtkie bagaże. Nieprzyiaciela padło do 1500 na placu.

Dnia 13. 14. i 16. Czerwca armia wyruszyła ku *Placencyi*. Na dniu 17. G. *Victor* przeszedł przez *Trebią* i *Tidone* i uſiłował przedrzeć ſię aż do *St Giovanni di Caſtello*. Z prawym ſkrzydłem G. *Salm* równie tak daleko posunął ſię. Przyszło do żywey bitwy, ktora z obu ſtron nie mało kosztowała ludzi. G. *Salm* w naylepszym porządku przeszedł *Tidone*, G. *Rusca* i legion cudzoziemſki należeli do tey bitwy. — Na dniu 18. Czerwca dywizye Generałow *Olivier*, *Montrichard* i *Vatrin* w iedney dyrekcyi z dywizyami *Rusca*, i *Victor* ſtaneły na prawym brzegu *Trebia*. Przednia ſtraż armij pod Generałem *Salm* poſtawiła ſię na lewym brzegu *Trebia* od małey wsi *San Nicolo*. Generał *Macdonald* rozkazał dywizyom *Victor*, i *Rusca* rozciągnąć ſię na lewym ſkrzydle dla otoczenia prawego ſkrzydła nieprzyiaciela przy attaku nazaiutrz rozpocząć ſię mianym. Poſtanowiono aby G. *Sarrazin* przeszedł z kolumną swoią *Trebia* dla wsparcia G. *Salm*, gdyby ten miał być napaſtowanym. O 4. godz: po południu nieprzyiaciel z całym korpusem swoim wyruszył przeciw naszey linij. G. *Salm* attakowany zoſtał od wielce przemagaiącey ſiły i odparty, w czym był popierany przez G. *Sarrazin*, ktorego naczelne korpus przeszło było iuż *Trebia* w początku bitwy. *Moſkale* 7. do 8. tyſięcy mocni uformowali linią na prawym brzegu rzeki, i ſtarali ſię ogniem z ręczney ſtrzelby przymuſić nas do cofnienia ſię za rzekę, lecz nadaremnie. Około 7. godziny G. *Salm* zoſtał rannym, a G. *Sarrazin* z rozkazu Generała *en chef* obiął kommendę przedniey ſtraży. Bitwa z zapalczywością ciągneła ſię aż do godz: 10. w wieczor. Ku końcu iey G. *Sarrazin* zoſtał także od granatu rannym. Utrzymaliśmy ſię wszelako w wysokim łożyſku *Trebij* na lewym brzegu. — Lewe ſkrzydło armij pod G. *Victor* było z rowną natarczywością attakowane. Trzykroć linia nieprzyiacielſka zapędziła ſię na wyſtrzał piſtoletu ku naszey dla iey przełamania, i trzykroć nawałem kul i najeżonemi bagnetami odparta pierzchneła. Strata z obu ſtron była niemała.

Dnia 19 o godzinie 10 z rana, armia *Francuzka* przeszła nakoniec przez *Trebia*. *Macdonald* był iey przewodnikiem. Pieszo (niemogł bowiem dla ran iechać konno) ſzedł na czele kolumn ſwoich. Dywizya *Vatrin* wyruszyła obok prawey ſtrony dywizyi *Olivier*, a dywizya *Montricharda* w naylepszym porządku przeszła *Trebią*. Wszyſtko zwiaſtowało nayzupełnieysze zwycięztwo, gdy znagła część dywizyi *Montricharda*, attakowana od 100 kawalerzyſtow *Auſtryackich*, przeięta iakimſiś poſtrachem, z naywiększym pędem cofneła ſię na drugą ſtronę *Trebij*. Przypadek ten był przyczyną retyrady całey linij, i utraty wſtępnego boiu. Lewe ſkrzydło pod G. *Victor* uderzyło iuż było zapalczywie na nieprzyiaciela, otrzymało nieiakie na nim korzyści lecz muſiało iść poniewolnie za poruszeniem reszty linii.

(z *Gazety Bareutſkiey.*)

z Lugdunu dnia 10. Sierpnia.

Miaſto nasze naywiększey ſpokoyności używa. Znieſienie Urzędnikow przez Lud wyznaczonych, ſprawiło tu nayżałośnieysze wrażenie. Odnoszą oni sprawiedliwe *Lugduńczykow* pochwały, co ieſt naypięknieyszą ich urzędowania nadgrodą. Członki na ich zaſtąpienie przez Dyrektoryat mianowane, wſzyſtkie prawie wzbraniaią ſię od przyięcia.

Generał *Beſſieres* kommendant 19tey dywizyi woienney odebrał dnia 7. od Cesara *Berthier* naſtępuiący Liſt: „Obywatelu Generale, otrzymaliśmy znaczne nad nieprzyiaciolami zwycięſtwo w attaku przypuszczonym przez Generałow *Perignon* i *Grouchy*. *Ceva*, twierdza prawie niedobyta, doſtała ſię w nasze ręce, *Coni* od oblężenia oswobodzone, a Armia w dobrym znayduie ſię położeniu. Wiadoma ci ieſt bitwa pod *Gavi*, gdzie wielką liczbę zabraliśmy jeńcow, a tym sposobem zabespieczyliśmy *Bochettę*, ieden z nayważnieyszych *Liguryiſkich* wąwozow. Generał *Joubert* przybył do *Cornigliano*. *Anglicy* przecinaią wſzyſtkie kommunikacye morzem, lecz droga lądem zupełnie ieſt wolna. Kuryer wiozący tę wiadomość, pospiesza natychmiaſt do *Paryża*. (Przez *Lugdun* przeieżdzał dnia 8)

z Bruxelli dnia 17 Sierpnia.

Wyrok Dyrektoryatu Wykonawczego upoważnia Generałow *Bonnard* i *Micas* ażeby wzieli w rekwizycyą kolumny departamentow pułnocy, *Aine* i *Pas-de-Calais*, w celu wyſłania ich do *Belgium*. „Te kolumny będą użyte na utrzymanie porządku i ſpokoyności wewnętrzney, w przypadku wylądowania woyſk *Angielſko-Roſſyiſkich* Generał *Bonnard* ma przybyć dnia dziſieyszego do *Bruges*, mały korpus woyſk ſkładaiący ſię z infanteryi i lekkiey artylleryi udał ſię tamże ze śrzodka *Francyi*. W okolicach *Blankenberga* i *Oſtendy* znayduie ſię iuż dywizya ſtatkow kanonierſkich. Za niemi wkrotce popłynie kilka innych ſtatkow woiennych, ktore uzbraiaią ſię w *Dunkierce*, a pomiędzy ktoremi znayduie ſię kilka fregat, wszyſtko to będzie formowało małą eſkadrę przeznaczoną do przeszkodzenia przyſtępu do brzegow.

z Hagi dnia 20. Sierpnia.

Chociaż telegrafy na dniu 17. w poruszeniu były, nigdzie iednak nie dowiedzieliśmy ſię, aby *Anglicy* wylądować uſiłowali, chociaż przy *Zelandyi* ſpoſtrzeżono flottyllę od 70. żaglow. Od ſtrony pułnocney pokazała ſię także zawczoray mała eſkadra *Angielſka*, ktora przypłyneła do wyspy *Schiermonnikoog* na brzegach *Grönningen* przy uyściu rzeki *Ems*. Jak tylko iednak ſtoiące tamże korpus woyſka naszego zbliżyło ſię do brzegow, tak zaraz *Anglicy* z zabranemi kilku przewozowemi ſtatkami odpłyneli.—Dla tym mocnieyszey obrony kraiu naszego, przy każdey pułbrygadzie poſtawiona ieſt polowa artylletya, a w bliſkości tuteyszego miaſta znayduie ſię mały park artylleryi. — Przed 1. Września cała nasza nowa Gwardya Narodowa wyruszy.— Ponieważ w urządzeniu tey nowey Gwardyi ieſt poſtanowiono, aby Obywatele w wieku 35ty rok przenoszącym, ktòrzy ſłużby odbywać nie zechcą, przyłożyli ſię do ſkładki na umundorowanie tey Gwardyi z 30. tyſięcy ludzi złożoney, przeto plan w tey mierze wczoray był ogłoszonym.

z Konſtantynopola dnia 25. Lipca.

Zeszłego tygodnia *Kapitan Baſza* wypłynął z eſkdrdą ſwoią od 7 liniowych okrętow. Jeſt teraz w *Dardanellach*. Okręt *Angielſki Charon*, ktòry miał dowieść ammunicyą do *Syryi*, ugrząsł w mieliźnie pod *Smyrną*.— Na wyſpie *Cyprze* niebespieczna wybuchneła rewolucya. *Sidney Smith* iednak za przybyciem tam ſwoim, przywrocił ſpokoyność. Na wyspie *Rhodus* *Anglicy* w okrutnym ſposobie od *Turkow* byli traktowani. Pod *Adryanopolem* wielkie także zaburzenia trwaią, a tu brankuctwa codziennie widzieć ſię daią. W tym tygodniu pięć ich zaszło, z ktòrych iedno 350 tyſięcy piaſtrow wynosi.— Generał *Buonaparte* znayduiący ſię teraz w puſtyniach, ściąga coraz więcey do ſiebie mieszkańcow rozmaitych narodow. Mowią, iż Sułtanowi uczynił przełożenie usprawiedliwiaiące ſię z nayścia *Egiptu*, i podaiące ſrzodki do ugody.

Od granic Auſtryackich dnia 21. Sierpnia.

Rząd poſtanowił w nowo zdobytych kraiach *Włoſkich*, tymczasowe adminiſtracye, i mianował w tym celu do *Turynu* Hrabiego *Metternich* bywszego miniſtra w *Raſtad*, do *Florencyi* Hrabiego *Cocaſtelli*, do *Bononij* i *Ferrary* Hrabiego *Bocara*, do *Lukki* Hrabiego *Straſoldo*. Nowy miniſter *Angielſki* w *Wiedniu* P. *Minto* miał iuż audyencyą u Cesarza.— W tym momencie rozchodzi ſię pogłoſka o wielkiey ſtoczoney bitwie we *Włoszech* pod *Novi* w ktorey *Auſtryacy* maią bydź zwycięzcami. Dodaią, iż G. *Luſignan* doſtał ſię *Francuzom* w niewolę a F. M. *Suwarow* lękko ieſt ranny.

Od niższey Elby dnia 14. Sierpnia.

Zdaie ſię iż pożar woyny zaymie także *Niemcy* pułnocne. Baron *de Kruduer* Poseł Roſſyiſki w *Kopenhadze*, otrzymał rozkaz wyiechania, toż samo zalecono Poſłowi Duńſkiemu w *Peterzburgu*. Krol iednak ſtatecznie poſtanowił trzymać ſię neutralności i do obrony brzegow przyzwoite przedſiewzięte są śrzodki.— Mowią iż z tego powodu naſtępca Tronu w ściſłym *incognito* wyiechał do *Niemiec*.—Poseł *Roſſyiſki* w *Hamburgu* rezyduiący, ſiedzi teraz w *Altonie*. Senat *Hamburſki* przełożył Imperatorowi niepodobieńſtwo uſkutecznienia woli jego w wydaniu więzionych *Irlandczykow*, od czego nawet sama *Anglia* odſtąpiła.— Wiadomość iakoby *Szwecya* przyſtąpiła do koalicyi, niesprawdza ſię. Ośm okrętow woiennych ktore

maią przy końcu mieſiąca tego wypłynąć, będą tylko ſłużyć za konwoy okrętow kupieckich.

z Strazburga dnia 18. Sierpnia.

Główna kwatera armij Reńſkiey znayduie ſię teraz w tym mieście. Wzdłuż *Renu* wzmacniaią linią obronną, i do każdey pułbrygady odsyłaią bataliony garnizonowe— G. *Legrand* ktorego dywizya znayduie ſię przed *Kehl*, ma swoią głowną kwaterę w *Kork*. Z resztą wszyſtko w naszych okolicach w spokoyności zoſtaie,

z Koblentz dnia 21. Sierpnia.

Generał *Maſſena* pisze do Dyrektoryatu Wykonawczego: „Dnia 14. Sierpnia attakowałem nieprzyiaciela we wszyſtkich punktach; zdobyłem 1500. jeńcow, dwie chorągwie, i wiele armat. a Armia poſtępuie naprzod.—Ten Artykuł udzielony nam przez Ob- *Dufour* Generała dywizyi, dowodzącego lewym ſkrzydłem Armij, zoſtał dziś w garnizonie ogłoszonym.

Od brzegow Menu dnia 22. Sierpnia.

Generałowie Francuzcy *Salm* i *Rusca* z powodu Generała *Mack*. prawem odwetu zoſtali do fortecy *Kufſtein* zawiezieni.—Elektor *Koloński* Generałowi *Kray* przez wzgląd zdobytey *Mantuy*, ofiarował w podarunku tabakierę 25. tyſięcy złotych wartuiącą, a korpusowi oblegaiącemu dał 45. tyſięcy złotych.

Donoszą od brzegow *Lahny*, iż wſzyſtkie woyſka *Francuzkie* ktore ſię ieszcze na prawym brzegu znaydowały, maią ſię wkrotce przez *Ren* przeprawić. Zdaie ſię iż *Francuzi* chcą przeſtawać na poſiadaniu *Kaſſel* i *Erenbreitſteinu*. — *Moguncya* poſtawiona ieſt w doſkonałym ſtanie obrony. Założona tam ieſt także gillotyna.

W Gazetach *Włoſkich* umieszczona ieſt pod dniem 30. Lipca deklaracya urzędowa z kancellaryi woienney, względem zaboyſtwa poſłow *Francuzkich* w *Raſtad*, przeſtępſtwo to przypisane ieſt zeszłym Dyrektorom *Jean Debry* wyſtawiony tam ieſt iako nayzapalczywszy Jakubin, a *Roberjeot* i *Bonnier* iako moderanci, ktorzy padli ofiarą Dyrektorow lękaiących ſię powrotu ich do *Paryża*.— W Kantonie *Appenzel* przy wybieraniu rekrutow do woyſk poſiłkowego dla Cesarza, przyszło do krwawych utarczek.

z Zurich dnia 14. Sierpnia.

Dnia dziſieyszego o 5 godzinie zrana *Francuzi* przypuścili mocny attak przeciwko małemu obozowi który zaymuie lewe ſkrzydło przed *Zurich* pod kommendą G. *Hotze*. Za pomocą gęſtey mgły potrafili ſię tak zbliżyć do obozu, iż woyſka które go ſkładaią znalazły ſię w nader przykrym położeniu a dwie dywizye huzarow i ieden regiment dragonii poniosły ſtratę. Lecz wkrotce przybyły przez miaſto poſiłki z infanteryi i kawaleryi, a ogień który o godzinie 6 był nader bliſki bram miaſta, teraz (o wpoł do iedenaſtey) ieſt od niego na milę oddalony. Od ſtrony *Hongg Francuzi* byli porażonemi od Artylleryi. Bitwa była nader mocna, i ieżeli *Francuzi* żywo ſię z początku potykali, *Auſtryacy* w niczym im nieuſtąpili. Przywieziono do miaſta wielu rannych. Uważamy pomiędzy niemi wielu żołnierzy z Legionu *Szwaycarſkiego* ktory zdaie ſię, iż był mocno na ogień wyſtawiony. Mowią, iż na paſtwiſkach *Wallishof* Legion ten wſtrzymał korpus trzy razy nad ſiebie licznieyszy. Niewiadomo ieſzcze czyli attak na całey linii był uſkuteczniony, czego każe ſię domyślać huk armat daiący ſię ſłyszeć od południowey części jeziora i od kantonu *Schwitz*. W tych także dniach a mianowicie wczoray naſtąpiły utarczki od ſtrony *Baden*, po których *Auſtryacy* opanowali na nowo niektore opuszczone przez ſiebie łaźnie. Zapewniaią, iż i w tych okolicach zaszła na dniu dziſieyszym bitwa.

Dnia 16. Z rozmaitych bitew na d. 14 w *Szwaycaryi* ſtoczonych naymocnieysza prawie była na lewym ſkrzydle. którym dowodził G. *Jellachich*. Ten Generał napadniony od ſił przewyższaiących, muſiał ſię cofnąć na 5 mil z *Einſiedeln* i *Beg-Etuil*, a nieprzyiaciel przeszedł nawet aż do *Manden i Richterwyll*. Dawni *Szwaycarowie* mianowicie z Kantonu *Glaris* walczyli także z tey ſtrony z naywiękſzym męſtwem, i ſkutecznie *Auſtryackim* woyſkom dopomagali.

Dnia 17— Głowna kwatera Arcy-Xcia *Karola* z *Kloten* przenieſiona zoſtała do *Endingen* (między *Baden* i *Renem*) Regimenta infanteryi *Gemmingen* i *Bender* wyszły ztąd dnia wczorayszego dla wzmocnienia G. *de Jellachich*, który znowu na dniu 15 z nieprzyiacielem muſiał ſię potykać. Mowią, iż *Francuzi*, ktòrzy opanowali *Einſiedlen* i *Schwitz*, muſieli te mieysca na nowo opuścić.

Dziś o 4 godzinie z rana ſłyszeliśmy mocne lecz nie długie z ręczney broni ſtrzelanie. W tym momencie ſłyszemy huk armat od ſtrony *Baden*.

z Szaffuzy dnia 15 Sierpnia.

Generał *Moreau* odebrał iuz kommendę nad armią *Helwecką*. *Maſſena* w krotkim wprzod czaſie odebrał 5. kuryerow z *Paryża* i 6 tamze nazad posłał. Kilku także officerow iego iezdziło do Arcy-Xiążęcia *Karola*. Miniſter *Helwecki Begoz* który do *Maſſeny* był wyſłanym, oświadczył za powrotem ſwoim, iz zbliża ſię epoka wielkich wypadkow. Mowiono że *Szwaycarya* miała bydź krajem neutralnym ogłoszoną, lecz teraz ſpodziewaią ſię w niey owszem ważnych wypadkow woiennych.

Dnia 18 Sierpnia.— Dnia 16 zrana dwie pierwsze dywizye woyſk *Roſſyiſkich* znayduiące ſię w naszych okolicach odebrały rozkaz do iak nayrychleyszego marszu. O godzinie 10 zaczęły przechodzić przez naſze miaſto. Te dywizye ſkładaią ſię z trzech regimentow grenadyerſkich, dwoch Regimentow Fizylierow 600 ſtrzelcow i 500. kozakow z *Ural*; całkiem 8070 ludzi i 2669 koni wraz z artylleryą. Trzecia dywizya z 6178 ludzi i 1431 koni ſtanela dzis bliſko naszego miaſta. Czwarta dywizya z 4232 ludzi i 1293 koni iutro ieſt spodziewana.

Zakładaią tu wszelkiego rodzaiu magazyny dla woyſk *Roſſyiſkich*. Wielka część bagażow cofa ſię w tym momencie ku *Stockach* podług danego od Arcy-Xcia *Karola* rozkazu. Xiąze ten sądził za rzecz nieprzyzwoitą ażeby tak wielka liczba bagazow znaydowała ſię tak bardzo ku tyłowi armii zbliżoną.

Dnia 15 przybył tu niespodziewanie *Lavater* z *Zurich* potrafiwszy uniknąć forpocztow *Francuzkich* przy *Lorrach*.

Od granic Szwaycarſkich dnia 19 Sierpnia.

Podług telegraficznych wiadomości w *Strazburgu*, *Francuzi* mieli zaiąć gorę *St Gotarda*.—Exdyrektor *Glaire* wyſłany z waznemi zleceniami do *Paryża*, powrocił nazad nie bez ſkutku poselſtwa swego.

OBWIESZCZENIA

Urządzenie względem ſrzodkow bespieczeńſtwa o przewożeniu Prochu ſtrzelniczego, zachowywać ſię powinnych.

Krol Jmć Pruſki Pan Nasz Nayłaſk: celem oddalenia niebespieczeńſtw przywiązanych do transportowania Prochu ſtrzelniczego na rachunek osob prywatnych: raczył wydać i przepisać w tey mierze naſtępuiące urządzenie aſſekuracyine.

§ 1. Proch ſtrzelniczy niemoże być przewożony proſto przez miaſto, lecz za przybyciem transportu do miaſta na rachunek czyli prywatny, lub przy wyprowadzaniu onego, ma być przewożonym między przedmieściami, albo gdy to być nie może, drogą naykrotszą i naymniey niebespieczeńſtwu podległą przez miaſto. W przypadku, ieżeliby ten proch miał ſię tam zoſtać do dalszego przewiezienia, należy go zaprowadzić do magazynu na to umyślnie wyſtawionego, lub wniedoſtatku onego na inne bespieczne mieysce za miaſtem; dopoki daley przeſłanym nie będzie. Tak n. p. co do miaſta Magdeburga proch takowy między ſtarym a nowym miaſtem przez fortyfikacye wieziony, do magazynu przy bramie Ulrychſkiey ſytuowanego zaprowadzony, i tamże zachowany być powinien.

§ 2. Dla zabieżenia, aby tenże proch ſtrzelniczy przy wykłakaniu lub pakowaniu, nie rozsypywał ſię, nie inaczey przeſyłać go należy, iak w beczkach dobrze pobitych, i goździami drewnianami należycie umocowanych: a to czy lądem lub wodą transporta takowe ptzechodzić będą.

§ 3. Zaden furman lub przełożowy okrętowy przy transporcie prochu ſtrzelniczego nie może palić tytuniu, ani tym więcey pozwalać tego ludziom pod rozkazami ſwemi zoſtaiącym. Przeſtępuiący, zakaz takowy, ma być za każdym razem pociągnięty do zapłacenia za karę Talerow 5ciu, lub 8. dniowe więzienie wſkazanym.

§ 4. Jeżeli proch takowy przeſyła ſię wodą, nie należy go układać w mieyscach, z których zwykle inne towary na przedaż lub ſkłady (Packhof) na ſtatki ſą ſzafowane: lecz potrzeba w ſposob pod § 1. opisany transportować ie zaraz na ſtatki wodne, nieprzypieraiąc cale, lub ile może być naymniey do miaſta.

§ 5. Także ieżeli ſtatek do przewożenia prochu ſtrzelniczego użyty, ma na ſobie inne ieszcze towary, należy nietylko proch pakować na wierzch, ale nadto celem zabieżenia tarciu, poprzekładać beczki ſłomą, i oddzielić ie drewnianą przegrodą od innych towarow. Gdy zaś małe tylko kwoty prochu przeſyłaią ſię, może być zachowana, taź ſama przezorność, iaka dotąd ieſt we zwyczaiu: to ieſt: iż robią ſię na to małe przegrodki, gdzie nikt tak łatwo doyść i zbliżyć ſię nie może.

§ 6. Zaden z okrętow prochem ładowanych nie może zawinąć do lądu w bliſkości budynkow, a ſternik lub ſzyper, ktoremu Rząd onego ieſt powierzony, powinien nietylko czarną na nim zawieſić banderę, ale nadto, ilekroć zbliży ſię do mieysca na ſtawanie ſtatkom wodnym przeznaczonego, uwiadomić okręty tamże na kotwicach ſtoiące przez wyſłanego w tym celu przodem flisa, o własności towaru, ktòry ſtatek iego nosi na ſobie, i wezwać ie do przygaſzenia ognia. Nareszcie za przybyciem okrętu na mieysce przeznaczenia, podobnież dla oſtrożności uczyni ſię zgłoszenie, proch zaś natychmiaſt wyładować i za miaſtem zachować należy.

§ 7. Ze zaś na okręcie prochowym ładowanym ognia wzniecać, lub zapalać ſwiecy nie należy, ſamo ſię przez ſię rozumie. Rządca okrętu pozwalaiącz na to, ukarany będzie za każdy raz ſzczególny zapłaceniem 10 Talerow, lub 14 dniowym więzieniem.

§ 8. Gdy zaś proch ſtrzelniczy przesyła ſię lądem: furman brać go ma proſto z macazynu, lub z mieysca innego za miaſtem, w którym powinien być zachowany, niedotykaiąc bynaymniey miaſta transportem onego.

§ 9. Także i wtym przypadku przewożenie prochu nie inaczey dziać ſię ma, iak tylko w beczkach drewnianemi gwoździami należycie umocowanych, które oprocz tego dla zabieżenia tarciu, poościelać należy troſkliwie ſłomą. Gdy zaś procz prochu inne towary znayduią ſię na furze, należy zawsze proch kłaść na wierzch, i umocować naczynia, w których ſię znayduie, płaſkim przykryciem z drzewa.

§ 10. Aby zaś wozy ładowane prochem na pierwszy rzut oka rozeznane być mogły od innych wozow fraktowych, potrzeba ażeby toż przykrycie z drzewa na wierzchu wozu umocowane oznaczone było literą P. czarnego koloru w wielkości znaczney i w oko wpadaiącey.

§ 11. Wozy prochem ładowne w całym drogi ſwoiey ciągu nie powinny zaieżdżać do karczem, lub domow gościnnych: lecz na noc zoſtać ſię maią za miaſtem lub wſią pod dozorem ſtroża.

§ 12. W czaſie grzmotow i nawalnicy; okręty prochem ładowne, powinny zawinąć zaraz do lądu, gdzie niemesz domow w bliſkości, i zabawić tam do poty, poki powietrze nieuspokoi ſię. Tęż ſame oſtrożność zachować maią furmani na wozach ſwoich proch maiący: to ieſt nie maią wſtępować do miaſt lub wſiow w czaſie nawałności powietrza: lecz wozy ich ſtać powinny naymniey tyſiąc krokow od mieysc mieszkaluych oddalone.

§ 15. Wprzod niż wozy prochem ładowne przez wieś przeieżdżać będą mogły, należy, aby furmani wyſłali przodem kogo z ludzi przy ſobie mianych, dla obeyrzenia, czyli czasem nie ma we wsi piekarniow lub kuźni, a w przypadku znalezienia onych, wozy nie wprzody będą mogły przez wieś przechodzić, poki ogień w znalezioney tam piekarni lub kuźni zupełnie wygaszony nie będzie.

Naoſtatek zzleca ſię wszyſtkim Kamerom Woienno-Ekonomicznym, Dyrektoryom Bła i Podatku konsumpcyinego, aby nie tylko urządzenie ninieysze do powszechney podały wiadomości, ale nadto z troſkliwością obowiązkowi ich urzędowemu odpowiadaiącą, przeſtrzegały iak nayściśleyszey onego exekucyi.— Dan w Berlinie dnia 6. Czerwca 1799. roku.

Na wyraźny J. K. Mości Nayłaſkawszy roſkaz.

podpisano: de Heinitz.—de Werder.— de Goltz.

Podczas jarmarku tegorocznego na S. Małgorzatę w Frankfurcie dał ſię widzieć pewny gatunek markow do gry i numizmatow z wyrazem buſtu zmarłego ś. p. Króla Jmci i ſtęplem kurſuiących Frydrych Willhelmsdorow na drugiey ſtronie. Takowe marki i numizmata przedawane były, na tymże Jarmarku. Lubo zaś oko do widzenia podobnych rzeczy przywykłe, nie tak łatwo mogłoby bydź tym ſtęplem złudzone i oſzukane, iednak niewiadomy i małą daiący baczność takowym podobieńſtwem pozornym tychże markow z Frydrych-Wilhelmsdorami bardzo łatwo na szkodę i podeyście wyſtawiony bydź może. Z tego powodu użyte iuż zoſtały potrzebne śrzodki, w celu całkowitego, ile bydź może zatamowenia nawozu markow takowych do Państw J. K. Mci i przedaży onych. Z tym wszyſtkim gdy iuż pewna kwota tego gatunku numizmatow weszła w cyrkulacyą i te łatwo źle użyte i w przewrotnym znaczeniu udawane bydź mogą; czego w ten czas ſzczegulniey obawiać ſię należy, gdy albo między znaczną ſummą zaliczone będą, lub doſtaną ſię w ręce osob niedoświadczonych; uznano ieſt zatym za rzecz potrzebną, zwrocić uwagę Publiczności na takowe fałzywe Frydrych Wilhelmsdory tak, iak ſię iuż ſtało w uniwersale pod dniem 24 Kwietnia r. b. względem monet fałszywych wybiianych w Birmingham nader podły kruszec w ſobie maiących, i z mieyſca tego do Państw tuteyszych wprowadzanych w cyrkulacyą. Dokładny opis markow takowych mogących dawać powod do zwodnictwa i oszukań, naylepszym będzie śrzodkiem przeszkodzenia, aby przyimowane nie były. Kommunikuie ſię zatym w sposob naſtępuiący Publiczności.— Są one ſporządzane podług ſtępla Frydrych Wilhelmsdorow pod rokiem 1796. Na iedney ſtronie znayduie ſię buſtum zmarłego ś. p. Kròla Jmci z napiſem— *Friedrich Wilhelm Konig von Pruſsen* zamiaſt *Preuſsen*, pod spodem zaś nazwiſko fafrykanta Kettler. Na przeciwney ſtronie ieſt orzeł Pruſki z podnieſionemi ſkrzydłami ſpoczywaiący na zwyczaynych Inſigniach Monarchicznych i rycerſkich z berłem i koroną: pod ſpodem liczba roku 1796 i znak Menniczny A. widzieć ſię daie. Marki te maią w ſobie właściwie massę kruſzcu zwanego Sibiller i ſą dobrze pozłacane. Atoli ſama waga tychże numizmatow to ieſt iż ſą trzy 16tych części Łota lżeyſze od Friedrich Wilhelmsdorow, tudzież, iż zamiaſt zwyczaynego po brzegach łańcuszka maią obrączkę wkrztałt ozdobney plecionki robioną, przeświadczaią łatwo o ich niewłaściwym znaczeniu.— Dan w Berlinie dnia 23 Lipca 1799 roku.— Na wyraźny J. K. Mci nayłaſkawszy rozkaz.

Baron Heinitz.— de Goltz.— de Struenſée.

Podaie ſię do powszechney wiadomości, iż w Departamencie Kamery Kaliſkiey Talery fałszywe ſię pokazały, które po naſtępnych znakach rozeznać można.— 1) Są takowe mnieysze iak prawdziwe.— 2) Dzwick ich ieſt grubſzy.— 3) Są nad 1)4 łuta lekſze.— 4) Littery w wyrazach: Fridericus Boruſſorum Rex, ſą ścisley zciągnięte, mnieysze zaś między ſłowami daleko większe iak na prawdziwych Talerach, a nawet i litery ſą daleko mnieysze.— 5) Są pod znakami: 17. A. 86.— 6) Z iakiey materyi oneż ſą zrobione, oznaczyć nie można, jeſt iednak podobieńſtwo, że śą z maſſy do dzwonow używaney.— 7) Wizerunek i ſtempel ieſt gruby.— Oſtrzega ſię przeto każdego, aby takowe Talery nie brał.

Kamera J. K. Mci Pruss Południowych Woienno-Ekonomiczna.

Ponieważ uſtanowienie Taxy dwoiakiey na wieprze, iako to: od karmnych po 12 dobrych groszy od chudcow po 4. dobrych groszy od ſztuki; było przyczyną uſtawicznych między Officyaliſtami a właścicielami, ſprzeczek, dla zabieżenia więc, iſe możności, wszelkim przy opłacie podatku tego nieprzyzwoitościom, ſtanowi ſię; że zamiaſt wzmiankowanych obu dwoiąkich Tax, iedna śrzednia Taxa od każdego wieprza, bądź to na przedaż, lub domową konsumpcyą bitego, będzie wybieraną to ieſt: tylko w Poznaniu, Kaliszu, i w Warszawie wraz z Pragą po groszy 10 dobrych, w innych zaś miaſtach Pruſs Południowych po 8 groszy dobrych od sztuki. Nie maiące 6 tygodni, uważane bydź powinny iako proſięta, a w tym znaczeniu żadney opłacie podlegać nie będą.— Takowe urządzenie podaie ſię przeto do wiadomości publiczney. Dan w Warszawie dnia 7 Sierpnia 1799 Roku.

J. K. Mci Pruſs Południowych Woyſkowa i Ekonomiczna Kamera.

Gdy celem wypuszczenia w komorne ćzb 2ch ſzynkownych ze ſklepikami, oraz Izby na ſchowanie rzeczy w domu Kadeckim przy bramie znayduiących ſię, od S. Michała roku b. do tegoż Swięta w roku przyszłym termin licytacyi na dzień 10ty Września r. b. o godcinie 11. w mieszkaniu Ur: Chrzanowſkiego Porucznika i Kaſſyera Domu Kadeckiege w tymże domu zoſtał oznaczony; wzywą ſię zatym życzących naiąć takowe izby, aby ſię o czaſie i w mieyscu wyżey wzmiankowanym ſtawiwſzy, podali offertę ſwoią Kommiſſyi Kadeckiey, ktòra z naywięcey ofiaruiącym do zawarcia kontraktu i układu przyſtąpi.— Dan w Warszawie d. 27. Sierpnia 1799. roku.

Kommiſsya do zarządzenia Domem Kadeckim wyznaczona